

عملکرد کشورهای موفق در
بهبود رتبه نماگر اجرای قراردادهای
در گزارش «انجام کسب و کار» بانک جهانی

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
۱. مؤلفه‌های نماگر اجرای قراردادها.....	۵
۲. تجارب کشورهای مختلف در بهبود وضعیت نماگر اجرای قراردادها.....	۷
جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۲۷
منابع و مآخذ.....	۲۹

عملکرد کشورهای موفق در بهبود رتبه نماگر اجرای قراردادهای در گزارش «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی

چکیده

محیط کسب‌وکار متأثر از عوامل متعددی است که گزارش‌های کسب‌وکار بانک جهانی، این عوامل را فهرست و بررسی کرده است. یکی از این نماگرها اجرای قرارداد یا الزام به ایفای تعهدات قراردادی است. کشورهای مختلف براساس قوانین و رویه موجود در نظام حقوقی خود از حیث مؤلفه‌های یاد شده تفاوت‌های معناداری دارند. مطالعات نشان می‌دهد در کشورهایی که هزینه الزام به ایفای تعهدات در قراردادها پایین‌تر است، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی رشد بیشتری دارد. در کشور ویتنام نظام قضایی در حوزه الزام به ایفای تعهدات در قراردادها ضعیف است و معامله‌ها با دشواری و با ریسک بالا انجام می‌شود. برخلاف نیوزلند که در آن، فعالان کسب‌وکار بدون هراس از عدم ایفای طرف قرارداد به انجام تعهداتشان به معامله اقدام می‌کنند و برای کشورشان رشد اقتصادی و منافع و رفاه ایجاد می‌نمایند. لازم است این مؤلفه‌ها و رویکرد کشورهای مختلف به آنها بررسی شوند تا بتوان به نحو بهینه از آن اطلاعات برای اصلاح نظام حقوقی داخلی بهره گرفت. تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد، راه‌اندازی نظام‌های اطلاعاتی مربوط به گردش پرونده‌ها و آمارهای قضایی، خارج کردن امور غیرترافعی^۱ مانند ثبت شرکت‌ها از شرح وظایف دادگاه‌ها و سپردن آنها به دیگر کارمندان دادگاه، ساده‌سازی تشریفات دادرسی و اصلاح ساختار قوه قضائیه با هدف تأسیس دادگاه‌های مربوط به دعاوی کوچک یا دادگاه‌های تخصصی تجاری، از جمله اصلاحات موفق در بهبود عملکرد کشورها در اجرای قراردادهای بوده‌اند.

مقدمه

گسترش و پیچیدگی روابط تجاری به یکی از شاخص‌های دنیای مدرن تبدیل شده است که از جمله آثار آن شکل‌گیری منافع متعدد و متعارض است. لازمه چنین فضایی، اتخاذ تدابیری برای تمشیت و اداره تعارض‌های احتمالی میان منافع است. در اینجا است که می‌توان ادعا کرد قراردادهای به حقیقت

۱. امور غیرترافعی در مقابل امور ترافعی قرار می‌گیرند که رسیدگی به آنها نیازمند طرح شکایت و اقامه دعوی است؛ درحالی که امور غیرترافعی - که طبق نظر برخی از حقوقدانان امور حسبی نیز از جمله امور ترافعی است - نیازی به اقامه دعوی ندارند.

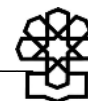
یکی از مهمترین ابزارهای تمشیت روابط تجاری هستند. امروزه، انواع قراردادهای، با عناوین متعدد، برای ساماندهی روابط تجاری تدوین شده‌اند تا از این رهگذر، اختلافات تجاری کاهش یابند و کارآمدی تجاری و اقتصادی افزایش یابد. بی‌تردید، سخن گفتن از روابط تجاری بهینه در فضایی آکنده از تردید، بی‌اعتمادی و اختلاف میان صاحبان کسب‌وکار بی‌معناست. درواقع، قرارداد ابزاری حقوقی برای خدمت به اقتصاد کشورها، از جمله در حوزه کسب‌وکار است. حال، باید اصول و ضوابط حاکم بر تدوین، اجرا و الزام قراردادهای را به‌کار بست تا این ابزار بتواند نقش خود را به‌درستی ایفا کند. زیرا در غیر این‌صورت، مانعی برای گسترش روابط تجاری خواهد بود. اکنون که ضرورت وجود قرارداد در تمشیت و ساماندهی روابط تجاری را دریافتیم، لازم است نقش نظام قضایی در الزام طرفین به ایفای تعهدات قراردادی (اجرای قراردادها)^۱ و بهبود محیط کسب‌وکار را واکاوییم.

شاید چنین تصور شود که کشورها باید برای بهبود محیط کسب‌وکار دست به دامان ابزارهای موجود در نظام اقتصادی خود شوند. حال آنکه امروزه کارشناسان، بهبود محیط کسب‌وکار را به نظام اقتصادی محدود نمی‌کنند و پای نظام‌های تقنینی، قضایی، ثبتي و ... را نیز به میان می‌آورند. به دیگر سخن، تنها نهادهای مجری امور اقتصادی نیستند که باید خود را برای بهبود محیط کسب‌وکار توانمند سازند؛ بلکه دیگر اجزای حکومت، مانند قوه قضائیه، نیز باید در این مسیر گام بردارند تا نتایج مطلوب حاصل آید. گو اینکه بهبود محیط کسب‌وکار در تعامل میان قوا و نهادها محقق می‌شود. در این سطح، پرسش این است که نظام قضایی چگونه می‌تواند از طریق حل و فصل اختلافات تجاری ناشی از قراردادهای، بر الزام و اجرای قراردادهای و در نتیجه کارآمدی و بهبود محیط کسب‌وکار اثرگذار باشد؟ و اساساً نظام حقوقی - قضایی کارآمد برای صاحبان مشاغل و تجار چگونه نظامی است؟ بدیهی است محیط کسب‌وکار نیاز به بستر قضایی مناسب برای الزام به ایفای تعهدات قراردادی دارد تا بتواند سرمایه‌گذاری را ترغیب کند. اگر چنین فضایی موجود نباشد، نمی‌توان به صرف انعقاد قرارداد برای بهبود کسب‌وکار امید بست.

اهمیت موضوع گفته شده را می‌توان با ذکر یک نمونه توضیح داد. در کشور ویتنام، نظام قضایی، دستکم در حوزه الزام به ایفای تعهدات قراردادی، ضعیف است. از این‌رو، فروشندگان تنها در صورتی حاضر به انعقاد قرارداد با خریداران می‌شوند که حداقل نصف مبلغ قرارداد به‌عنوان پیش‌پرداخت به آنها داده شود. حال آنکه نظام قضایی کشور نیوزیلند در این خصوص بسیار کارآمد است، لذا فروشندگان بدون هراس از عدم پرداخت مبلغ قرارداد اقدام به انعقاد قرارداد و تجارت می‌کنند.^۲ چنین بر می‌آید که

۱. در این نوشتار، دو اصطلاح مذکور به‌جای یکدیگر استفاده شده‌اند.

2. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Doing Business in 2004: Understanding Regulation, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 41.

کارآمدی نظام قضایی در حل و فصل اختلافات تجاری و به طور خاص الزام به ایفای تعهدات قراردادی، از جمله به اعتمادسازی میان طرفین قرارداد، کاهش ریسک‌های ناشی از انعقاد قرارداد، گسترش روابط قراردادی و رهایی از محافظه‌کاری در انعقاد قراردادها و تعدد کنشگران در روابط تجاری سامان‌یافته می‌انجامد. از این رو، نظام قضایی کارآمد در حل و فصل اختلافات ناشی از قراردادها و الزام به ایفای تعهدات قراردادی بستر اجتماعی - اقتصادی لازم را برای بهبود محیط کسب و کار به وجود می‌آورد. مطالعات نشان می‌دهد در کشورهایی که هزینه الزام به ایفای تعهدات قراردادی پایین‌تر است سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی رشد بیشتری دارد.^۱ این یک واقعیت در دنیای تجارت است که در نظام قضایی ناکارآمد تجار برای تداوم تجارت به راهکارهای دیگری روی می‌آورند. این راهکارها تجارت را در سطح محدود و میان آشنایان نگه می‌دارند یا مشاغل را مجبور به پیش‌پرداخت مبلغ قرارداد می‌کنند که همگی آفت کسب و کار بهینه و کارآمد هستند.

این پژوهش بنا دارد الزام به ایفای تعهدات قراردادی (اجرای قرارداد) و پرسش مربوط در این سطح را در گزارش‌های «انجام کسب و کار»، که بانک جهانی از سال ۲۰۰۴ تا سال ۲۰۱۳ منتشر کرده است، بررسی کند. گزارش‌های بانک جهانی برای رسیدن به پاسخ این پرسش‌ها در گام نخست، نامگری را با عنوان «اجرای قرارداد»^۲ (یا الزام به ایفای تعهدات قراردادی) به عنوان یکی از نماگرها برای ارزیابی شاخصی با عنوان «سهولت انجام کسب و کار» تدوین کرده است. «اجرای قراردادها» دقیقاً به معنای حل و فصل اختلافات تجاری از طریق دادگاه‌هاست. این نماگر، که بر تسهیل و تسریع حل و فصل اختلافات در دادگاه‌ها متمرکز است، بیش از سایر نماگرهای گزارش انجام کسب و کار، شاهد اصلاحات در نظام حقوقی کشورهای مختلف بوده است.

موضوع نماگر «اجرای قرارداد» بررسی سه مؤلفه هزینه، زمان و تشریفات حل و فصل اختلافات تجاری میان دو شرکت متعلق به اتباع داخلی از دید خواهان (فروشنده) است. با این توضیح که منظور از دعوی در گزارش بانک جهانی دعوایی است که در آن فروشنده به عنوان خواهان، دعوایی را علیه خریدار مطرح می‌کند. وی مدعی است کالایی (به ارزش ۲۰۰ درصد درآمد سرانه اقتصاد آن کشور) به خریدار فروخته است، اما خریدار، به این بهانه که کالا کیفیت لازم را ندارد، از پرداخت مبلغ قرارداد خودداری می‌کند. در این مورد، دادگاه نظر کارشناس را در مورد کیفیت کالا جلب می‌کند. همین موضوع است که این دست دعاوی را از صرف دعاوی مطالبه وجه متمایز می‌کند. تمرکز گزارش انجام کسب و کار بر حل و فصل اختلافات تجاری از طریق مراجع و

1. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Doing Business: Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 90.

2. "Enforcing Contracts"

نهادهای عمومی داخلی است.^۱ تشریفات دادرسی، هزینه و زمان حل و فصل اختلافات تجاری، سه مؤلفه‌ای هستند که ذیل نماگر «اجرای قرارداد» می‌آیند که در ادامه به هر یک از آنها خواهیم پرداخت. کشورها تلاش می‌کنند رتبه خود را در این نماگر با هدف ارتقای رتبه در شاخص «سهولت انجام کسب و کار» بهبود بخشند. بر این اساس، در گزارش‌های سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۲، یازده اصلاح در جهت تسهیل الزام به ایفای تعهدات قراردادی ثبت شده است.^۲ لهستان در دهه اخیر بیشترین اصلاحات را جهت بهبود رتبه خود در گزارش‌های انجام کسب و کار انجام داده است. در عمده‌ترین اصلاحات سال ۲۰۰۷، حرفه داورزی در این کشور به بخش خصوصی واگذار شد و تعداد ارائه‌دهندگان این خدمات افزایش یافت. در همین سال، نخستین دادگاه الکترونیکی در این کشور تشکیل شد که فرآیند رسیدگی به دعاوی را حداکثر ظرف ۲-۳ هفته به انجام می‌رساند و تاکنون به بیش از ۳ میلیون پرونده رسیدگی کرده است. با این توصیف، تجربه کشورها نشان می‌دهد اصلاحات زیر در جهت کارآیی الزام به ایفای تعهدات قراردادی موفق بوده‌اند:

نخست - راه‌اندازی نظام‌های اطلاعاتی مربوط به گردش پرونده‌ها و آمارهای قضایی

آمار قضایی باید تعداد دادرسی‌ها و پرونده‌ها در مراحل مختلف قضایی، مشخصات مراجعه‌کنندگان به دادگاه‌ها، ماهیت دعاوی، تعداد دعاوی، تعداد موارد تجدیدنظرخواهی را دربرگیرد. این آمارها باید علنی باشند تا مسئولیت‌پذیری و شفافیت را افزایش دهند.^۳

دوم - خارج کردن امور غیرترافیعی، مانند ثبت شرکت‌ها، از شرح وظایف دادگاه‌ها و سپردن آنها به دیگر کارمندان دادگاه

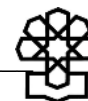
آشکار است که نتیجه این اقدام آزادسازی منابع و وقت قضات برای رسیدگی به دعاوی تجاری است. برای نمونه، در دادگاه‌های محلی صوفیه، پایتخت بلغارستان، ۲۳ قاضی به انواع دعاوی و ۸ قاضی منحصراً به دعاوی ثبت و ثبت مجدد شرکت می‌پردازند. مشخص است که حذف این اقدامات از شرح وظایف دادگاه‌ها می‌تواند کمک شایانی به صرفه‌جویی در وقت قضات جهت رسیدگی به دعاوی تجاری نماید. نمونه دیگر، شهر بلگراد در کشور صربستان است که ۱۸ قاضی از ۹۵ قاضی متخصص در امور تجاری منحصراً به پرونده‌های ثبتی رسیدگی می‌کنند. اگر این امور به بخش اداری واگذار شوند، ۲۵ درصد وقت قضات جهت رسیدگی به دعاوی تجاری آزاد خواهد شد.^۴

1. Doing Business in 2004: Understanding Regulation, op. cit., p. 90.

2. Ibid.

3. Doing Business in 2004, op. cit., p. 49.

4. Ibid., p. 50.

سوم - ساده‌سازی تشریفات دادرسی

اصلاحات متعددی برای این منظور می‌توان انجام داد: شناسایی رویه‌های شفاهی به جای رویه‌های مکتوب، تسهیل فرآیند ابلاغ، محدود کردن زمان و دفعات تجدیدنظرخواهی، کاهش یا حذف ضرورت استدلال حقوقی،^۱ تسهیل ادله اثبات دعوی. ساده‌سازی در این موارد موجب کاهش زمان و هزینه‌های دادرسی می‌شود.^۲

چهارم - اصلاح ساختار قوه قضائیه با هدف تأسیس دادگاه‌های مربوط به دعاوی کوچک یا دادگاه‌های مربوط به دعاوی تخصصی تجاری

اگر نظام قضایی قادر به ایجاد دادگاه‌های تخصصی تجاری نیست، می‌تواند از قضات تخصصی در دادگاه‌های عمومی بهره گیرد.^۳ دادگاه‌های تجاری تخصصی در کشورهایی مانند آلمان، ژاپن و هلند موجب افزایش سرعت دادرسی و کاهش هزینه‌های آن شده‌اند؛ زیرا در این دادگاه‌ها قضات متخصص هستند و رویه‌های رسیدگی نیز اغلب شفاهی هستند. به جرئت می‌توان گفت این دادگاه‌ها تا ۵۰ درصد سرعت رسیدگی را افزایش می‌دهند. کشورهایی دارای دادگاه برای رسیدگی به دعاوی کوچک هستند، مانند ژاپن، هلند و انگلیس، در حال حاضر مبالغ دعاوی‌ای که این دادگاه‌ها صالح به رسیدگی هستند افزایش یافته‌اند.

۱. مؤلفه‌های نماگر اجرای قراردادها

نماگر «اجرای قرارداد» سه مؤلفه دارد که هر یک زیرمجموعه‌های خود را دارند. این سه مؤلفه عبارتند از: الف) زمان، ب) هزینه، ج) تشریفات دادرسی.

۱-۱. زمان

منظور از این عنوان زمان لازم برای طی تشریفات دادرسی است^۴ که شامل موارد زیر می‌شود:

الف) زمان لازم برای مراحل ثبت دادخواست تا به جریان افتادن پرونده،

ب) زمان لازم برای محاکمه و صدور رأی،

1. legal justification

2. **Ibid.**

3 **Ibid**, pp. 41-2 & 49.

4. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, Doing Business: Economy Profile: Luxembourg, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 87 and The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Doing Business: Doing Business in a More Transparent World, 2012, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 57.

ج) زمان لازم برای اجرای حکم.

۱-۲. هزینه‌ها

منظور از این عنوان، هزینه‌های لازم برای تکمیل جریان دادرسی است که شامل هزینه‌های زیر می‌شود:^۱

الف) متوسط حق الوکاله،

ب) هزینه‌های دادرسی،

ج) هزینه‌های اجرای حکم.

۱-۳. تشریفات دادرسی

مراد از تشریفات دادرسی هرگونه تعامل و مواجهه میان اصحاب دعوی با یکدیگر، میان اصحاب دعوی و قضات یا کارکنان دادگاه است که قانون یا رویه آن را ایجاب می‌کند.^۲ تشریفات دادرسی و هزینه و زمان رابطه مستقیم با یکدیگر دارند. با این توضیح که هرچه تشریفات دادرسی کمتر باشد، هزینه و زمان کمتری نیز صرف خواهد شد.^۳ وانگهی، پیچیدگی بیشتر، فساد بیشتر را به همراه خواهد داشت.^۴ برای نمونه، رویه و تشریفات اجرای قرارداد در جمهوری اسلوواکی چنان پیچیده و دشوار است که قضات را فاسد کرده است و تجار رغبتی برای اقامه دعوی نزد آنها ندارند.^۵ نتیجه مطالعات در گزارش‌های بانک جهانی نشان می‌دهد کشورهای ثروتمندتر در حوزه اجرای قراردادها پیشگام هستند؛ زیرا منابع بیشتری را به تأسیس دادگاه‌های تخصصی و آموزش قضات اختصاص می‌دهند. همچنین، تلاش می‌کنند آخرین فناوری‌ها را وارد دادگاه‌ها کنند.^۶

افزون بر این، الکترونیکی شدن ثبت دادخواست و مدیریت الکترونیک پرونده‌ها، راهکارهای دیگری برای کاستن از تشریفات دادرسی هستند. بسیاری از کشورها با علم به مزایای این راهکارها از آنها به خوبی استقبال کرده‌اند. آشکار است که استفاده از ابزارهای الکترونیک از تخریب یا آسیب رسیدن به اسناد دادگاه پیشگیری می‌کند. همچنین، شفافیت افزایش می‌یابد و جلوی فساد گرفته می‌شود.^۷

تشریفات دادرسی مراحل زیر را دربر می‌گیرد:

1 Doing Business in a More Transparent World, 2012, op. cit., p. 57.

2. Ibid.

3. Doing Business in 2004, op. cit., p. 46.

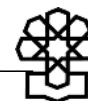
4. Ibid., p. 47.

5. Ibid.

6. Ibid., p. 48.

7. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank, Doing Business: Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 91.

الف) مراحل ثبت دادخواست تا ابلاغ،
ب) محاکمه و صدور رأی،
ج) اجرای حکم.

۲. تجارب کشورهای مختلف در بهبود وضعیت نماگر اجرای قراردادهای

مطالعه تطبیقی در این گزارش بر مبنای گزارش‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی است. مطالعه تطبیقی تلاش برای یادگیری تجارب کشورهای مختلف و حتی‌الامکان بومی‌سازی و بهره‌گیری از آنها در نظام داخلی است. بر این اساس، هر ساله شاهد آن هستیم که کشورهای مختلف برای بهبود رتبه‌های خود در گزارش‌های انجام کسب‌وکار بانک جهانی اقدام به اصلاح قانون یا رویه‌های جاری خود کرده‌اند. برای نمونه، کشور لهستان در سال ۲۰۰۷ خدمات مربوط به ابلاغ اخطارها و اوراق را به بخش خصوصی واگذار کرد و به این ترتیب، تعداد مأموران ابلاغ را افزایش داد. در همین سال، نخستین دادگاه الکترونیکی در این کشور تشکیل شد که فرآیند رسیدگی به دعاوی را حداکثر ظرف ۲ تا ۳ هفته به انجام می‌رساند و تاکنون به بیش از سه میلیون پرونده رسیدگی کرده است. به‌علاوه، در سال ۲۰۱۲، قانون آیین دادرسی مدنی تغییر یافت که هدف آن حذف رویه‌های غیراقتصادی در دعاوی تجاری بود. همچنین، تعداد قضات و داورزها در شهرستان‌ها و بخش‌ها افزوده شد و دامنه وظایف کمک قضات گسترش یافت.^۱

طبق گزارش انجام کسب‌وکار سال ۲۰۱۳، دوازده مورد اصلاح قانون در سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۱۲ در این نماگر ثبت شده است.^۲ این آمار بر این واقعیت دلالت می‌کند که کشورها بر بهبود وضعیت خود در این نماگر حساس هستند. به‌رغم تعدد کشورهایایی که در این حوزه اصلاحات انجام داده‌اند، این پژوهش بنا دارد پنج کشور اول در گزارش سال ۲۰۱۳ را به‌عنوان کشورهای الگو انتخاب و بررسی کند. کشورهای مذکور به‌ترتیب عبارتند از: لوکزامبورگ، کره جنوبی، نروژ، ایسلند و آلمان.

۲-۱. لوکزامبورگ

لوکزامبورگ در میان ۱۸۵ کشوری که گزارش سال ۲۰۱۳ بررسی می‌کند، رتبه نخست را از حیث تسهیل اجرای قرارداد دارد، اما از حیث سرعت اجرای قراردادهای سنگاپور بهترین است؛ زیرا اجرای قراردادها تنها ۱۵۰ روز در آن طول می‌کشد.^۳

1. Doing Business: Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises, 2013, op. cit., p. 93.

2. Ibid., pp. 90-1.

3. Ibid., p. 90.

الف) زمان

در کشور لوکزامبورگ زمان مورد نیاز برای طرح دعوی تا اجرای حکم ۳۲۱ روز، به شرح جدول زیر است.^۱

جدول ۱. زمان (روز) در لوکزامبورگ

۳۲۱	مجموع زمان (روز)
۲۱	ثبت دادخواست و ابلاغ
۲۴۰	محاکمه و صدور رأی
۶۰	اجرای حکم

ب) هزینه

هزینه‌های دادرسی نیز ۹/۷ درصد ارزش ادعا - خواسته، به شرح جدول زیر است:^۲

جدول ۲. هزینه (درصد) در لوکزامبورگ

۹/۷	هزینه‌ها (بر مبنای ارزش خواسته)
۸/۷	حق الوکاله
۰/۱	هزینه دادرسی
۰/۹	هزینه اجرای حکم

ج) تشریفات دادرسی

تعداد مراحل که باید از ثبت دادخواست تا اجرای حکم طی شوند ۲۶ مرحله، به شرح جدول زیر است:^۳

1. *Ibid.*, p. 93.

2. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, *Doing Business: Economy Profile: Luxembourg*, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 93.

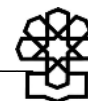
3. *Ibid.*, pp. 93-6.

جدول ۳. تشریفات دادرسی - از ثبت دادخواست تا اجرای حکم در لوکزامبورگ

مرحله	توضیحات
	ثبت و ابلاغ
۱	خواهان مدعی پرداخت است: در این مرحله خواهان یا وکیل او از خواننده تقاضای تمکین به قرارداد را دارد
۲	خواهان وکیل می‌گیرد: خواهان وکیل می‌گیرد تا به نمایندگی از او در دادگاه حضور یابد
۳	ثبت پرونده: دفتر دادگاه پرونده یا دادخواست را ثبت و شماره‌ای به آن اختصاص می‌دهد
*	ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر قاضی ارجاع، مأمور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود
*	ارائه حضوری احضاریه‌ها و دادخواست‌ها: خواهان اقدامات لازم، از جمله ارائه دادخواست یا احضاریه به مأمور دادگاه یا ضابطین بخش خصوصی، را جهت طی مراحل ابلاغ حضوری به خواننده انجام می‌دهد
*	ارسال احضاریه و دادخواست: دادگاه یا مأمور ابلاغ، از جمله مأمور ابلاغ بخش خصوصی، احضاریه و دادخواست را برای خواننده ارسال می‌کنند
۴	اولین اقدام برای ابلاغ حضوری: در اغلب مواقع دادخواست و احضاریه در مراجعه اول به صورت فیزیکی به خواننده تحویل می‌شود
*	گواهی ابلاغ: خواهان گواهی ابلاغ را به دادگاه ارائه می‌دهد
*	درخواست تأمین خواسته: خواهان یک درخواست کتبی برای توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه تسلیم می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
*	اتخاذ تصمیم درخصوص تأمین خواسته: قاضی درخصوص پذیرش یا رد درخواست توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه تصمیم‌گیری و آن را به خواهان و خواننده ابلاغ می‌کند. در این مرحله، قاضی ممکن است از خواهان وثیقه یا تضامینی را برای تضمین منافع خواننده مطالبه کند
۵	توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه (تأمین خواسته): اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه توقیف می‌شود. توقیف می‌تواند به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست برداری، بدهکار کردن و یا جداسازی اموال انجام شود (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
۶	گزارش تأمین خواسته: مأمور اجرای احکام دادگاه یا ضابط بخش خصوصی گزارشی در مورد توقیف اموال خواننده تهیه می‌کند و به قاضی می‌دهد (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
	رسیدگی و صدور رأی
*	ثبت ایرادهای ماهوی خواننده: خواننده ایرادهای ماهوی مورد ادعای خود را تقدیم دادگاه می‌کند. این ایرادها از دفاعیات ماهوی دعوی متمایز است. مواردی از این ایرادها عبارتند از ایراد مرور زمان، ایراد صلاحیت و ...
*	پاسخ خواهان به ایرادهای ماهوی: خواهان به ایرادهایی که خواننده مطرح کرده است پاسخ می‌دهد
۷	ثبت دفاعیات خواننده یا پاسخ او به ادعای خواهان: خواننده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ مربوط به ماهیت دعوی است. پاسخ کتبی خواننده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریات کارشناسی، اسنادی که خواننده به‌عنوان دلایل ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد

مرحله	توضیحات
۸	پاسخ مکتوب خواهان به دفاعیات یا پاسخ خوانده: خواهان جهت پاسخ به دفاعیه اظهارات خوانده لایحه‌ای تنظیم می‌کند. پاسخ خواهان می‌تواند شامل شهادت شهود یا (شاهد) کارشناس باشد
*	تعیین کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی، حسب درخواست طرفین یا تشخیص خود، کارشناس مستقلی را تعیین می‌کند تا درخصوص کیفیت کالاهایی که خواهان به خوانده تحویل داده است اظهار نظر کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
۹	ابلاغ تعیین کارشناس مستقل: دادگاه تعیین کارشناس را به طرفین ابلاغ می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	ارائه نظر کارشناسی توسط کارشناس تعیین شده از سوی دادگاه: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	تعیین تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه: قاضی تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه را مشخص می‌کند
۱۰	استماع اظهارات (امری شایع در حقوق مدنی): طرفین در دادگاه پیرامون ماهیت دعوی بحث می‌کنند. ممکن است اظهارات شهود و کارشناس نیز استماع و از آنها پرسش شود
*	درخواست خاتمه زمان ارائه اسناد: خواهان یا خوانده از دادگاه تقاضای خاتمه زمان ارائه اسناد را دارند
۱۱	خاتمه زمان ارائه اسناد: دادگاه تصمیم شکلی درخصوص پایان زمان ارائه اسناد صادر می‌کند
۱۲	تاریخ صدور رأی: قاضی تاریخ صدور رأی را مشخص می‌کند
۱۳	نوشتن رأی: قاضی رأی را مکتوب می‌کند
۱۴	ثبت رأی: کارمند دادگاه، پس از دریافت رأی مکتوب، آن را ثبت می‌کند
۱۵	ابلاغ دسترسی به حکم کتبی: دادگاه به طرفین اطلاع می‌دهد که حکم کتبی در مجتمع قضایی در دسترس است
۱۶	دریافت نسخه‌ای از حکم کتبی توسط خواهان: خواهان نسخه‌ای از حکم کتبی را دریافت می‌کند
۱۷	ابلاغ حکم دادگاه به خوانده: خواهان یا دادگاه به صورت رسمی حکم را به خوانده ابلاغ می‌کنند. زمان تجدیدنظرخواهی از تاریخ ابلاغ رسمی حکم به خوانده آغاز می‌شود
۱۸	مهلت تجدیدنظرخواهی: براساس قانون، خوانده می‌تواند در مهلت مقرر در قانون از حکم صادره تجدیدنظرخواهی کند. خواهان می‌تواند تجدیدنظرخواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظرخواهی به پایان می‌رسد نهایی می‌شود
اجرای حکم	
۱۹	مراجعه به مأمور اجرای حکم دادگاه یا مأمور اجرا (در بخش خصوصی) برای اجرای حکم: برای اجرای حکم، خواهان به مأمور اجرای دادگاه، مانند مأمور اجرای حکم دادگاه، کلانتری یا مأمور اجرای بخش خصوصی، مراجعه می‌کند
*	درخواست صدور اجرای حکم توسط خواهان: خواهان از دادگاه تقاضای صدور دستور اجرای حکم را می‌نماید («مهر تأیید» بر حکم)
۲۰	پیش‌پرداخت هزینه اجرای حکم توسط خواهان: خواهان هزینه‌های مربوط به اجرای حکم را پرداخت خواهد کرد
۲۱	انضمام دستور اجرا به حکم: قاضی دستور اجرا را (با مهر تأیید) به حکم منضم می‌کند

مرحله	توضیحات
*	تحويل دستور اجرا: دستور اجرای صادره از دادگاه به مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) تحويل می‌شود
۲۲	درخواست تمکین داوطلبانه از حکم: خواهان، مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) از خواننده درخواست می‌کنند به صورت داوطلبانه از حکم تبعیت کند و به خواننده برای آخرین بار فرصت تمکین داوطلبانه از حکم را می‌دهند
۲۳	شناسایی اموال خواننده جهت توقیف توسط خواهان: خواهان اموال خواننده را برای توقیف شناسایی می‌کند
۲۴	توقیف اموال: اموال منقول خواننده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی یا از طریق ثبت، فهرست برداری یا جداسازی اموال)
۲۵	فروش از طریق مزایده: اموال منقول خواننده را در مزایده می‌فروشند
۲۶	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خواننده هزینه‌هایی را که خواهان ابتدا برای اجرا پرداخت کرده مسترد می‌کند
۲۷	پرداخت: دادگاه دستور می‌دهد عواید حاصل از فروش اموال منقول در مزایده یا فروش مستقیم به خواهان پرداخت شود

* Evidence Period

۲-۲. کره جنوبی

کشور کره جنوبی در میان ۱۸۵ کشوری که گزارش سال ۲۰۱۳ بررسی می‌کند رتبه دوم را از حیث تسهیل اجرای قرارداد دارد.^۱

الف) زمان

در کشور کره جنوبی، زمان مورد نیاز برای طرح دعوی تا اجرای حکم ۲۳۰ روز، به شرح جدول زیر است که این مدت طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۳ ثابت مانده است.^۲

1. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, Doing Business: Economy Profile: Korea Rep., 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 86.

2. Ibid., p. 91.

جدول ۴. زمان (روز) در کره جنوبی

۲۳۰	مجموع زمان (روز)
۲۰	ثبت دادخواست و ابلاغ
۹۰	محاكمه و صدور رأی
۱۲۰	اجرای حکم

(ب) هزینه

هزینه دادرسی نیز ۱۰/۳ درصد ارزش ادعا - خواسته، به شرح جدول زیر است که طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۳ این رقم ثابت مانده است.

جدول ۵. هزینه (درصد) در کره جنوبی

۱۰/۳	هزینه‌ها (برمبنای ارزش خواسته)
۹	حق الوکاله
۰/۶	هزینه دادرسی
۰/۷	هزینه اجرای حکم

(ج) تشریفات دادرسی

تعداد مراحل که باید از ثبت دادخواست تا اجرای حکم طی شوند ۳۴ مرحله، به شرح جدول زیر است که طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۱، ۳۵ مرحله بوده است.^۱

جدول ۶. تشریفات دادرسی - از ثبت دادخواست تا اجرای حکم در کره جنوبی

مرحله	توضیحات
	ثبت و ابلاغ
۱	خواهان مدعی پرداخت است: در این مرحله، خواهان یا وکیل او از خوانده تقاضای شفاهی یا کتبی تمکین به قرارداد را دارد
*	پرداخت هزینه‌های دادرسی توسط خواهان: خواهان تمبر، مالیات یا دیگر هزینه‌های دادرسی را پرداخت می‌کند
*	ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر یک قاضی ارجاع، مامور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود
۲	بررسی احضاریه و دادخواست توسط دادگاه: قاضی دادخواست و احضاریه‌های خواهان را از حیث رعایت تشریفات بررسی می‌کند
*	قاضی دادخواست و احضاریه را می‌پذیرد: قاضی، پس از احراز رعایت تشریفات رسمی، احضاریه و دادخواست خواهان را می‌پذیرد

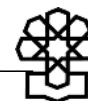
1. Doing Business: Economy Profile: Korea Rep., 2013, op. Cit., pp. 92-4.

مرحله	توضیحات
۳	دادگاه دستور ابلاغ می‌دهد: حسب درخواست خواهان، قاضی دستور ابلاغ به خواننده را می‌دهد
*	ارسال احضاریه و دادخواست: دادگاه یا مأمور ابلاغ، از جمله مأمور ابلاغ بخش خصوصی، احضاریه و دادخواست را برای خواننده ارسال می‌کند
*	درخواست تأمین خواسته: خواهان یک درخواست کتبی برای توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه تسلیم می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
*	اتخاذ تصمیم در خصوص تأمین خواسته: قاضی در خصوص پذیرش یا رد درخواست توقیف اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه تصمیم‌گیری و آن را به خواهان و خواننده ابلاغ می‌کند. در این مرحله، قاضی ممکن است از خواهان وثیقه یا تضامینی را برای تضمین منافع خواننده مطالبه کند
۴	اخذ وثیقه جهت تضمین اموال توقیف شده: خواهان معمولاً وثایق یا تضامینی را برای تضمین منافع خواننده در برابر خسارات احتمالی به اموال توقیف شده معرفی می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
۵	توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه (تأمین خواسته): اموال خواننده پیش از برگزاری دادگاه توقیف می‌شود. توقیف می‌تواند به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست‌برداری، بدهکار کردن و یا جداسازی اموال انجام شود (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
رسیدگی و صدور رأی	
۶	ثبت دفاعیات خواننده یا پاسخ او به ادعای خواهان: خواننده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ او به ماهیت دعوی است. پاسخ کتبی خواننده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریات کارشناسی، اسنادی که خواننده به‌عنوان دلایل ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد
۷	تعیین مهلت برای خواهان به منظور پاسخ به دفاعیات یا پاسخ‌های خواننده: قاضی جهت پاسخ به خواننده دعوی مهلتی را برای پاسخ و دفاعیات خواهان مقرر می‌کند
۸	پاسخ مکتوب خواهان به دفاعیات یا پاسخ خواننده: خواهان جهت پاسخ به دفاعیه خواننده لایحه‌ای تنظیم می‌کند. پاسخ خواهان می‌تواند شامل شهادت شهود یا اظهارات یک کارشناس (به‌عنوان دلیل) باشد
۹	ثبت لایحه (دفاعیه): خواهان و خواننده لوایح و اظهارات مکتوب خود را ثبت می‌کنند. سپس، نسخه‌ای از آن را برای طرف دیگر ارسال می‌کنند. لوایح ممکن است اظهارات شهود یا کارشناس را دربرگیرد
۱۰	تعیین موضوعات: خواهان و خواننده در جهت تعیین موضوعاتی که باید برای آنها دلیل و مدرک ارائه شود به دادگاه کمک می‌کنند
*	تعیین کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی، حسب درخواست طرفین یا تشخیص خود، کارشناس مستقلی را تعیین می‌کند تا در خصوص کیفیت کالاهایی که خواهان به خواننده تحویل داده است اظهار نظر کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
۱۱	ابلاغ تعیین کارشناس مستقل: دادگاه تعیین کارشناس را به طرفین ابلاغ می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	ارائه نظر کارشناسی توسط کارشناس تعیین شده از سوی دادگاه: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	تعیین تاریخ برای جلسه سازش: قاضی تاریخی را برای رسیدگی به موضوع و میانجیگری بین طرفین تعیین می‌کند. تاریخ این جلسه، که گاه «جلسه قبل از رسیدگی» نامیده می‌شود، به طرفین ابلاغ می‌شود
۱۲	جلسه سازش: قاضی، طی یک جلسه غیررسمی، طرفین را به سازش ترغیب می‌کند. قاضی به‌عنوان میانجی عمل می‌کند. اگر سازش حاصل نشود، قاضی می‌تواند مفاد جلسه قبل از رسیدگی را صورتجلسه کند و پس از آن، پرونده را به قاضی دیگری ارجاع دهد

مرحله	توضیحات
*	تعیین تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه: قاضی تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه را مشخص می‌کند
۱۳	استماع مقدماتی با هدف تدارک استماع اظهارات شفاهی: قاضی با طرفین دیدار می‌کند تا زمانی را برای استماع اظهارات شفاهی در خصوص ماهیت دعوی تعیین کند
*	فهرست (کارشناس) شاهد: طرفین فهرستی از شهود (کارشناس) را در دادگاه ثبت می‌کنند (به فرض ۶-الف مراجعه کنید)
۱۴	ابلاغ به (کارشناس) شاهد: دادگاه به (کارشناس) شاهد ابلاغ می‌کند جهت استماع اظهارات در دادگاه حضور یابند (به فرض ۶-الف مراجعه کنید)
۱۵	استماع اظهارات (امری شایع در حقوق مدنی): طرفین در دادگاه پیرامون ماهیت دعوی بحث می‌کنند. ممکن است اظهارات شهود و کارشناس نیز استماع و از آنها پرسش شود
*	استدلال‌های نهایی: طرفین آخرین استدلال‌های قانونی و عینی خود را به صورت مکتوب یا شفاهی ارائه می‌دهند
۱۶	تاریخ رأی: قاضی تاریخ صدور رأی را مشخص می‌کند
۱۷	نوشتن رأی: قاضی رأی را مکتوب می‌کند
۱۸	ثبت رأی: کارمند دادگاه، پس از دریافت رأی مکتوب، آن را ثبت می‌کند
۱۹	ابلاغ دسترسی به حکم کتبی: دادگاه به طرفین اطلاع می‌دهد که حکم کتبی در مجتمع قضایی در دسترس است
۲۰	دریافت نسخه‌ای از حکم کتبی توسط خواهان: خواهان نسخه‌ای از حکم کتبی را دریافت می‌کند
۲۱	ابلاغ حکم دادگاه به خوانده: خواهان یا دادگاه به صورت رسمی حکم را به خوانده ابلاغ می‌کنند. زمان تجدیدنظرخواهی از تاریخ ابلاغ رسمی حکم به خوانده آغاز می‌شود
۲۲	مهلت تجدیدنظرخواهی: براساس قانون، خوانده می‌تواند در مهلت مقرر در قانون از حکم صادره تجدیدنظرخواهی کند. خواهان می‌تواند تجدیدنظرخواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظرخواهی به پایان می‌رسد نهایی می‌شود
۲۳	استرداد هزینه‌های دادرسی خواهان از سوی خوانده: به موجب حکم دادگاه، خوانده ملزم به پرداخت هزینه‌هایی می‌شود که خواهان در ابتدا بابت دادرسی پرداخت کرده است، زیرا رأی به ضرر خوانده صادر شده است
اجرای حکم	
۲۴	مراجعه به مأمور اجرای حکم دادگاه یا مأمور اجرا (در بخش خصوصی) برای اجرای حکم: برای اجرای حکم، خواهان به مأمور اجرای دادگاه، مانند مأمور اجرای حکم دادگاه، کلانتری یا مأمور اجرای بخش خصوصی، مراجعه می‌کند
*	درخواست صدور اجرای حکم توسط خواهان: خواهان از دادگاه تقاضای صدور دستور اجرای حکم را می‌نماید («مهر تأیید» بر حکم)
*	تحویل دستور اجرا: دستور اجرای حکم صادره از سوی دادگاه به مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) تحویل می‌شود
۲۵	شناسایی اموال خوانده جهت توقیف توسط کارمند دادگاه یا خوانده: قاضی، مأمور اجرای احکام، مأمور اجرای احکام (بخش خصوصی) یا خود خوانده اموال منقول خوانده را جهت توقیف شناسایی می‌کنند
۲۶	شناسایی اموال خوانده توسط خواهان جهت توقیف: خواهان اموال و دارایی خوانده را جهت توقیف شناسایی می‌کند
۲۷	توقیف اموال: اموال منقول خوانده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی یا از طریق ثبت، فهرست‌برداری یا جداسازی اموال)

مرحله	توضیحات
۲۸	گزارش از نحوه اجرای توقیف: مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور ابلاغ بخش خصوصی گزارشی درخصوص توقیف اموال منقول خوانده به قاضی ارائه می‌کند
۲۹	ارزشگذاری یا ارزیابی اموال منقول توقیف شده: دادگاه یا کارشناس ارزیابی‌ای که دادگاه تعیین کرده است اموال توقیف شده را ارزیابی می‌کنند
۳۰	فراخوان مزایده عمومی: قاضی از روش‌هایی مانند تبلیغ یا انتشار در روزنامه فراخوان عمومی مزایده را اعلام می‌کند
۳۱	فروش از طریق مزایده: اموال منقول خوانده را در مزایده می‌فروشند
۳۲	توزیع عواید: عواید حاصل از مزایده عمومی، براساس قواعد تقدم و اولویت، میان بستانکاران (ازجمله خواهان) توزیع می‌شوند
۳۳	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خوانده هزینه‌هایی را که خواهان ابتدا برای اجرا پرداخت کرده است مسترد می‌کند
۳۴	پرداخت: دادگاه دستور می‌دهد عواید حاصل از فروش اموال منقول در مزایده یا فروش مستقیم به خواهان پرداخت شود

۲-۳. ایسلند

کشور ایسلند در میان ۱۸۵ کشوری که گزارش سال ۲۰۱۳ را بررسی می‌کند رتبه سوم را از حیث تسهیل اجرای قرارداد دارد.^۱

الف) زمان

در کشور ایسلند، زمان مورد نیاز برای طرح دعوی تا اجرای حکم ۴۱۷ روز، به شرح جدول زیر است. این رقم از سال ۲۰۱۰ تاکنون ثابت مانده است. طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۰ این رقم ۳۹۳ بود.^۲

جدول ۷. زمان (روز) در ایسلند

۴۱۷	مجموع زمان (روز)
۴۵	ثبت دادخواست و ابلاغ
۲۹۲	محاكمه و صدور رأی
۸۰	اجرای حکم

ب) هزینه

هزینه دادرسی نیز ۸/۲ درصد ارزش ادعا - خواسته، به شرح جدول زیر است که این رقم از سال

1. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, Doing Business: Economy Profile: Iceland, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 83.

2. *Ibid.*, pp. 84 & 88.

۲۰۱۱ تاکنون ثابت مانده است. طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹ این رقم ۷/۷ و طی سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱، ۷/۸ بود.^۱

جدول ۸. هزینه (درصد) در ایسلند

۸/۲	هزینه‌ها (برمبنای ارزش خواسته)
۵/۹	حق‌الوکاله
۲/۱	هزینه دادرسی
۰/۲	هزینه اجرای حکم

ج) تشریفات

تعداد مراحل که باید از ثبت دادخواست تا اجرای حکم طی شوند ۲۷ مرحله، به شرح جدول زیر، است که طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۳ ثابت مانده است.^۲

جدول ۹. تشریفات دادرسی - از ثبت دادخواست تا اجرای حکم در ایسلند

مرحله	توضیحات
	ثبت و ابلاغ
۱	خواهان مدعی پرداخت است: در این مرحله، خواهان یا وکیل او از خوانده تقاضای شفاهی یا کتبی تمکین به قرارداد را دارد.
۲	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان جهت اقامه دعوی وکیل معرفی می‌کند
*	ثبت دادخواست و احضاریه‌های خواهان: خواهان به صورت کتبی یا شفاهی احضاریه و دادخواست خود را در دادگاه ثبت می‌کند
*	پرداخت هزینه‌های دادرسی توسط خواهان: خواهان تمبر، مالیات یا دیگر هزینه‌های دادرسی را پرداخت می‌کند
۳	ثبت پرونده در دادگاه: دفتر دادگاه دعوی یا پرونده را ثبت می‌کند. این فرآیند شامل تعیین یک شماره ارجاع برای دعوی یا پرونده است
*	ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر یک قاضی ارجاع، مأمور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود
۴	تحویل اظهارها و شکوائیه به اشخاص ذیصلاح جهت ابلاغ به خوانده: قاضی یا کارمند دادگاه اظهارها را، جهت ابلاغ به خوانده، به مأمور مخصوص ابلاغ اظهارها یا شخص ذیصلاح (از جمله، خواهان) تحویل می‌دهد

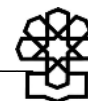
1. Ibid.

2. Doing Business: Economy Profile: Iceland, 2013, op. cit., pp. 89-91.

مرحله	توضیحات
۵	اولین اقدام برای ابلاغ حضوری: در اغلب مواقع دادخواست و احضاریه در مراجعه اول به صورت حضوری به خواننده تحویل می‌شود
*	گواهی ابلاغ: خواهان گواهی ابلاغ را به دادگاه ارائه می‌دهد
	رسیدگی و صدور رأی
۶	ثبت دفاعیات خواننده یا پاسخ او به ادعای خواهان: خواننده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ او به ماهیت دعوی است. پاسخ کتبی خواننده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریه‌های کارشناسی، اسنادی که خواننده به‌عنوان دلایل ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد
۷	تعیین مهلت برای خواهان به منظور پاسخ به دفاعیات یا پاسخ‌های خواننده: قاضی جهت پاسخ به خواننده دعوی مهلتی را برای پاسخ و دفاعیات خواهان مقرر می‌کند
*	تعیین کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی، حسب درخواست طرفین یا تشخیص خود، کارشناس مستقلی را تعیین می‌کند تا درخصوص کیفیت کالاهایی که خواهان به خواننده تحویل داده است اظهار نظر کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
۸	ابلاغ تعیین کارشناس مستقل: دادگاه تعیین کارشناس را به طرفین ابلاغ می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	ارائه نظر کارشناسی توسط کارشناس تعیین شده از سوی دادگاه: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	تعیین تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه: قاضی تاریخ استماع اظهارات یا محاکمه را مشخص می‌کند
*	فهرست (کارشناس) شهود: طرفین فهرستی از شهود (کارشناس) را در دادگاه ثبت می‌کنند (به فرض ۶-الف مراجعه کنید)
۹	ابلاغ به (کارشناس) شهود: دادگاه به (کارشناس) شهود ابلاغ می‌کند جهت استماع اظهارات در دادگاه حضور یابند (به فرض ۶-الف مراجعه کنید)
۱۰	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد تا فرصتی جهت ارائه دفاعیه کتبی فراهم آید
۱۱	استماع اظهارات (امری شایع در حقوق مدنی): طرفین در دادگاه پیرامون ماهیت دعوی بحث می‌کنند. ممکن است اظهارات شهود و کارشناس نیز استماع و از آنها پرسش شود
*	استدلال‌های نهایی: طرفین آخرین استدلال‌های قانونی و عینی خود را به صورت مکتوب یا شفاهی ارائه می‌دهند
۱۲	تاریخ رأی: قاضی تاریخ صدور رأی را مشخص می‌کند
۱۳	نوشتن رأی: قاضی رأی را مکتوب می‌کند
۱۴	ثبت رأی: کارمند دادگاه، پس از دریافت رأی مکتوب، آن را ثبت می‌کند
۱۵	مهلت تجدیدنظرخواهی: براساس قانون، خواننده می‌تواند در مهلت مقرر در قانون از حکم صادره تجدیدنظرخواهی کند. خواهان می‌تواند تجدیدنظرخواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظرخواهی به پایان می‌رسد نهایی می‌شود

مرحله	توضیحات
۱۶	استرداد هزینه‌های دادرسی خواهان از سوی خوانده: به موجب حکم دادگاه، خوانده ملزم به پرداخت هزینه‌هایی می‌شود که خواهان در ابتدا بابت دادرسی پرداخت کرده است، زیرا رأی به ضرر خوانده صادر شده است
	اجرای حکم
*	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان وکیلی معرفی می‌کند تا حکم را اجرا کند یا در اثنای اجرای حکم خواهان را همراهی کند
۱۷	مراجعه به مأمور اجرای حکم دادگاه یا مأمور اجرا (در بخش خصوصی) برای اجرای حکم: خواهان به مأمور اجرای دادگاه، مانند مأمور اجرای حکم دادگاه، کلانتری یا مأمور اجرای بخش خصوصی، مراجعه می‌کند
*	درخواست صدور اجرای حکم توسط خواهان: خواهان از دادگاه تقاضای صدور دستور اجرای حکم را می‌نماید («مهر تأیید» بر حکم)
۱۸	پیش‌پرداخت هزینه اجرا توسط خواهان: خواهان هزینه اجرای حکم را پرداخت می‌کند
۱۹	درخواست تمکین داوطلبانه از حکم: خواهان، مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) از خوانده درخواست می‌کنند به صورت داوطلبانه از حکم تبعیت کند و به خوانده برای آخرین بار فرصت تمکین داوطلبانه از حکم را می‌دهند
۲۰	شناسایی اموال خوانده توسط خواهان جهت توقیف: خواهان اموال و دارایی خوانده را برای توقیف شناسایی می‌کند
۲۱	توقیف اموال: اموال منقول خوانده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی یا از طریق ثبت، فهرست‌برداری یا جداسازی اموال)
۲۲	فراخوان مزایده عمومی: قاضی از روش‌هایی مانند تبلیغ یا انتشار در روزنامه فراخوان عمومی مزایده را اعلام می‌کند
۲۳	فروش از طریق مزایده: اموال منقول خوانده را در مزایده می‌فروشند
۲۴	تصمیم دادگاه در مورد حاضرین در مزایده: قاضی صلاحیت و شایستگی حاضرین در مزایده را احراز می‌کند
۲۵	توزیع عواید: عواید حاصل از مزایده عمومی، براساس قواعد تقدم و اولویت، میان بستانکاران (از جمله خواهان) توزیع می‌شوند
۲۶	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خوانده هزینه‌هایی را که خواهان ابتدا برای اجرا پرداخت کرده است مسترد می‌کند
۲۷	پرداخت: دادگاه دستور می‌دهد عواید حاصل از فروش اموال منقول در مزایده یا فروش مستقیم به خواهان پرداخت شود

۲-۴. نروژ

کشور نروژ در میان ۱۸۵ کشوری که گزارش سال ۲۰۱۳ بررسی می‌کند رتبه چهارم را از حیث تسهیل اجرای قرارداد دارد. این کشور از سال ۲۰۱۰ مهلت‌های قانونی را کاهش داده است و بر آنها دقیق نظارت می‌کند. این موضوع سبب تسریع اجرای قراردادها شده است.^۱

الف) زمان

در کشور نروژ، زمان مورد نیاز برای طرح دعوی تا اجرای حکم ۲۸۰ روز، به شرح جدول زیر است. طی سال‌های ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۹، این رقم ۳۱۰ روز بود. از سال ۲۰۱۰ این میزان به ۲۸۰ روز کاهش یافته است.^۲

جدول ۱۰. زمان (روز) در نروژ

۲۸۰	مجموع زمان (روز)
۴۰	ثبت دادخواست و ابلاغ
۱۹۵	محاكمه و صدور رأی
۴۵	اجرای حکم

ب) هزینه

هزینه دادرسی نیز ۹/۹ درصد ارزش ادعا - خواسته، به شرح جدول زیر است که این رقم از سال ۲۰۰۴ تاکنون ثابت مانده است.^۳

جدول ۱۱. هزینه (درصد) در نروژ

۹/۹	هزینه‌ها (برمبنای ارزش خواسته)
۸/۰	حق الوکاله
۱/۳	هزینه دادرسی
۰/۶	هزینه اجرای حکم

ج) تشریفات

تعداد مراحل که باید از ثبت دادخواست تا اجرای حکم طی شوند ۳۴ مرحله، به شرح جدول زیر، است که از سال ۲۰۰۴ تاکنون ثابت مانده است.^۴

1. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, Doing Business: Economy Profile: Norway, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, p. 87.

2. **Ibid**, pp. 84 & 88.

3. **Ibid**.

4. Doing Business: Economy Profile: Norway, 2013, op. cit., pp. 89 & 91.

جدول ۱۲. تشریفات دادرسی - از ثبت دادخواست تا اجرای حکم در نروژ

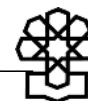
مرحله	توضیحات
	ثبت و ابلاغ
۱	خواهان مدعی پرداخت است: در این مرحله، خواهان یا وکیل او از خوانده تقاضای شفاهی یا کتبی تمکین به قرارداد را دارد.
۲	سازش یا میانجیگری الزامی: خواهان خوانده را دعوت به رفع اختلافات می‌کند. اگر سازش حاصل نشود، خواهان باید سند مکتوبی به قاضی ارائه دهد که ثابت می‌کند سازش پیش از طرح دعوی شکست خورده است
۳	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان جهت اقامه دعوی وکیل معرفی می‌کند
*	ثبت دادخواست و احضاریه‌های خواهان: خواهان به صورت کتبی یا شفاهی احضاریه و دادخواست خود را در دادگاه ثبت می‌کند
*	پرداخت هزینه‌های دادرسی توسط خواهان: خواهان تمبر، مالیات یا دیگر هزینه‌های دادرسی را پرداخت می‌کند
۴	ثبت پرونده در دادگاه: دفتر دادگاه دعوی یا پرونده را ثبت می‌کند. این فرآیند شامل تعیین یک شماره ارجاع برای دعوی یا پرونده است
*	ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر یک قاضی اجرایی، مأمور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود
۵	بررسی احضاریه و دادخواست توسط دادگاه: قاضی دادخواست و احضاریه‌های خواهان را از حیث رعایت تشریفات بررسی می‌کند
*	قاضی دادخواست و احضاریه را می‌پذیرد: قاضی، پس از احراز رعایت تشریفات رسمی، احضاریه و دادخواست خواهان را می‌پذیرد
*	ارسال احضاریه و دادخواست: دادگاه یا مأمور ابلاغ، از جمله مأمور ابلاغ بخش خصوصی، احضاریه و دادخواست را برای خوانده ارسال می‌کنند
۶	اولین اقدام برای ابلاغ حضوری: در اغلب مواقع دادخواست و احضاریه در مراجعه اول به صورت حضوری به خوانده تحویل می‌شود
*	درخواست تأمین خواسته: خواهان یک درخواست کتبی برای توقیف اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه تسلیم می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
*	انخاذ تصمیم درخصوص تأمین خواسته: قاضی درخصوص پذیرش یا رد درخواست توقیف اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه تصمیم‌گیری و آن را به خواهان و خوانده ابلاغ می‌کند. در این مرحله، قاضی ممکن است از خواهان وثیقه یا تضامینی را برای تضمین منافع خوانده مطالبه کند
۷	توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه (تأمین خواسته): اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه توقیف می‌شود. توقیف می‌تواند به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست‌برداری، بدهکار کردن و یا جداسازی اموال انجام شود (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)

مرحله	توضیحات
۸	محافظت از اموال موضوع تأمین خواسته: اموال توقیف شده خوانده تحت مراقبت مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای بخش خصوصی قرار می‌گیرد (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
۹	صورتجلسه توقیف اموال: مأمور اجرای احکام دادگاه یا ضابط بخش خصوصی توقیف اموال خوانده را صورتجلسه می‌کند و به قاضی می‌دهد (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
۱۰	جلسه رسیدگی به تأمین خواسته: جلسه رسیدگی تشکیل می‌شود تا تصمیم‌گیری شود آیا اموال خوانده را می‌توان قبل از جلسه دادرسی توقیف کرد یا خیر. این مرحله ممکن است مستلزم ارائه احضاریه و درخواست جداگانه باشد
رسیدگی و صدور رأی	
۱۱	ثبت دفاعیات خوانده یا پاسخ او به ادعای خواهان: خوانده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ او به ماهیت دعوی است. پاسخ کتبی خوانده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریه‌های کارشناسی، اسنادی که خوانده به‌عنوان دلایل ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد
۱۲	تعیین مهلت برای خواهان به‌منظور پاسخ به دفاعیات یا پاسخ‌های خوانده: قاضی جهت پاسخ به خوانده دعوی مهلتی را برای پاسخ و دفاعیات خواهان مقرر می‌کند
۱۳	پاسخ مکتوب خواهان به دفاعیات یا پاسخ خوانده: خواهان جهت پاسخ به دفاعیه اظهارات خوانده لایحه‌ای تنظیم می‌کند. پاسخ خواهان می‌تواند شامل شهادت شهود یا اظهارات یک کارشناس (به‌عنوان دلیل) باشد
۱۴	ثبت لایحه (دفاعیه): خواهان و خوانده لوائح و اظهارات مکتوب خود را ثبت می‌کنند. سپس، نسخه‌ای از آن را برای طرف دیگر ارسال می‌کنند. لوائح ممکن است اظهارات شهود یا کارشناس را دربرگیرد
۱۵	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد تا فرصتی جهت ارائه دفاعیه کتبی فراهم آید
*	تعیین کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی، حسب درخواست طرفین یا تشخیص خود، کارشناس مستقلی را تعیین می‌کند تا درخصوص کیفیت کالاهایی که خواهان به خوانده تحویل داده است اظهار نظر کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	ابلاغ نظر کارشناس: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	تعیین تاریخ برای جلسه سازش: قاضی تاریخی را برای رسیدگی به موضوع و میانجیگری بین طرفین تعیین می‌کند. تاریخ این جلسه، که گاه «جلسه قبل از رسیدگی» نامیده می‌شود، به طرفین ابلاغ می‌شود
*	تعیین تاریخ جلسه استماع یا رسیدگی: قاضی تاریخ استماع اظهارات یا رسیدگی را مشخص می‌کند
۱۶	جلسه استماع مقدماتی با هدف تدارک جلسه استماع اظهارات شفاهی: قاضی با طرفین دیدار می‌کند تا زمانی را برای استماع اظهارات شفاهی درخصوص ماهیت دعوی تعیین کند
*	فهرست (کارشناس) شاهد: طرفین فهرستی از (کارشناس) شاهد را در دادگاه ثبت می‌کنند (به فرض ۶-الف مراجعه کنید)

مرحله	توضیحات
۱۷	استماع اظهارات (امری شایع در حقوق مدنی): طرفین در دادگاه پیرامون ماهیت دعوی بحث می‌کنند. ممکن است اظهارات شهود و کارشناس نیز استماع و از آنها پرسش شود
*	استدلال‌های نهایی: طرفین آخرین استدلال‌های قانونی و عینی خود را به صورت مکتوب یا شفاهی ارائه می‌دهند
۱۸	نوشتن رأی: قاضی رأی را مکتوب می‌کند
۱۹	ثابت رأی: کارمند دادگاه، پس از دریافت رأی مکتوب، آن را ثبت می‌کند
۲۰	ابلاغ دسترسی به حکم کتبی: دادگاه به طرفین اطلاع می‌دهد که حکم کتبی در مجتمع قضایی در دسترس است
۲۱	دریافت نسخه‌ای از حکم کتبی توسط خواهان: خواهان نسخه‌ای از حکم کتبی را دریافت می‌کند
۲۲	ابلاغ حکم دادگاه به خواننده: خواهان یا دادگاه به صورت رسمی حکم را به خواننده ابلاغ می‌کنند. زمان تجدیدنظر خواهی از تاریخ ابلاغ رسمی حکم به خواننده آغاز می‌شود
۲۳	مهلت تجدیدنظر خواهی: بر اساس قانون، خواننده می‌تواند در مهلت مقرر در قانون از حکم صادره تجدیدنظر خواهی کند. خواهان می‌تواند تجدیدنظر خواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظر خواهی به پایان می‌رسد نهایی می‌شود
۲۴	استرداد هزینه‌های دادرسی خواهان از سوی خواننده: به موجب حکم دادگاه، خواننده ملزم به پرداخت هزینه‌هایی می‌شود که خواهان در ابتدا بابت دادرسی پرداخت کرده است، زیرا رأی به ضرر خواننده صادر شده است
اجرای حکم	
*	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان وکیلی معرفی می‌کند تا حکم را اجرا کند یا در اثنای اجرای حکم خواهان را همراهی کند
۲۵	درخواست تمکین داوطلبانه از حکم: خواهان، مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) از خواننده درخواست می‌کنند به صورت داوطلبانه از حکم تبعیت کند و به خواننده برای آخرین بار فرصت تمکین داوطلبانه از حکم را می‌دهند
۲۶	شناسایی اموال خواننده جهت توقیف توسط کارمند دادگاه یا خواننده: قاضی، مأمور اجرای احکام، مأمور اجرای احکام (بخش خصوصی) یا خود خواننده اموال منقول خواننده را جهت توقیف شناسایی می‌کنند
۲۶	مراجعه به مأمور اجرای حکم دادگاه یا مأمور اجرا (در بخش خصوصی) برای اجرای حکم: برای اجرای حکم، خواهان به مأمور اجرای دادگاه، مانند مأمور اجرای حکم دادگاه، کلاتری یا مأمور اجرای بخش خصوصی، مراجعه می‌کند
۲۷	توقیف اموال: اموال منقول خواننده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی یا از طریق ثبت، فهرست برداری یا جداسازی اموال)
۲۸	گزارش از نحوه اجرای توقیف: مأمور اجرای دادگاه و یا مأمور ابلاغ بخش خصوصی گزارشی در خصوص توقیف اموال منقول خواننده به قاضی ارائه می‌کند

مرحله	توضیحات
۲۹	فراخوان مزایده عمومی: قاضی از روش‌هایی مانند تبلیغ یا انتشار در روزنامه فراخوان عمومی مزایده را اعلام می‌کند
۳۰	فروش از طریق مزایده: اموال منقول خوانده را در مزایده می‌فروشند
*	فروش مستقیم: اموال خوانده به فروش می‌رسد، اما نه از طریق مزایده (فرض ۹ در اینجا نیامده است)
۳۱	تصمیم قاضی در خصوص پیشنهاد قیمت‌ها: قاضی در خصوص کفایت پیشنهاد قیمت‌های ارائه شده در مزایده عمومی تصمیم می‌گیرد
۳۲	توزیع عواید: عواید حاصل از مزایده عمومی، براساس قواعد تقدم و اولویت، میان بستانکاران (از جمله خواهان) توزیع می‌شوند
۳۳	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خوانده هزینه‌هایی را که خواهان ابتدا برای اجرا پرداخت کرده است مسترد می‌کند
۳۴	پرداخت: دادگاه دستور می‌دهد عواید حاصل از فروش اموال منقول در مزایده یا فروش مستقیم به خواهان پرداخت شود

۵-۲. آلمان

کشور آلمان در میان ۱۸۵ کشوری که گزارش سال ۲۰۱۳ بررسی می‌کند رتبه پنجم را از حیث تسهیل اجرای قرارداد دارد که نسبت به سال ۲۰۱۲ یک رتبه بهبود داشته است.^۱

الف) زمان

در کشور آلمان، زمان مورد نیاز برای طرح دعوی تا اجرای حکم ۳۹۴ روز، به شرح جدول زیر است که از سال ۲۰۰۶ تاکنون ثابت مانده است. در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ این رقم ۴۰۳ روز بود.^۲

جدول ۱۳. زمان (روز) در آلمان

۳۹۴	مجموع زمان (روز)
۲۹	ثبت دادخواست و ابلاغ
۳۱۰	محاكمه و صدور رأی
۵۵	اجرای حکم

ب) هزینه

هزینه دادرسی نیز ۱۴/۴ درصد ارزش ادعا - خواسته، به شرح جدول زیر است که این رقم از سال ۲۰۰۴ تاکنون ثابت مانده است.^۳

1. The International Bank for Reconstruction and Development /The World Bank, Doing Business: Economy Profile: Germany, 2013, available online at: <http://www.doingbusiness.org>, pp. 86.

2. *Ibid.*, pp. 87 & 91.

3. *Ibid.*

جدول ۱۴. هزینه (درصد) در آلمان

۱۴/۴	هزینه‌ها (برمبنای ارزش خواسته)
۶/۶	حق‌الوکاله
۵/۴	هزینه دادرسی
۲/۴	هزینه اجرای حکم

ج) تشریفات

تعداد مراحل که باید از ثبت دادخواست تا اجرای حکم طی شوند ۳۲ مرحله، به شرح جدول زیر، است که از سال ۲۰۰۴ تاکنون ثابت مانده است.^۱

جدول ۱۵. تشریفات دادرسی - از ثبت دادخواست تا اجرای حکم در آلمان

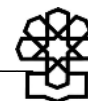
مرحله	توضیحات
	ثبت و ابلاغ
۱	خواهان مدعی پرداخت است: در این مرحله، خواهان یا وکیل او از خوانده تقاضای شفاهی یا کتبی تمکین به قرارداد را دارد
۲	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان جهت اقامه دعوی وکیل معرفی می‌کند
*	ثبت دادخواست و احضاریه‌های خواهان: خواهان به صورت کتبی یا شفاهی احضاریه و دادخواست خود را در دادگاه ثبت می‌کند
*	پرداخت هزینه‌های دادرسی توسط خواهان: خواهان تمبر، مالیات یا دیگر هزینه‌های دادرسی را پرداخت می‌کند
۳	ثبت پرونده در دادگاه: دفتر دادگاه دعوی یا پرونده را ثبت می‌کند. این فرآیند شامل تعیین یک شماره ارجاع برای دعوی یا پرونده است
*	ارجاع پرونده به یک قاضی: پرونده به یک قاضی خاص ارجاع می‌شود. فرآیند ارجاع می‌تواند به صورت تصادفی، به صورت خودکار، براساس نظر یک قاضی اجرایی، مأمور دادگاه و یا سایر روش‌ها انجام شود
۴	بررسی احضاریه و دادخواست توسط دادگاه: قاضی دادخواست و احضاریه‌های خواهان را از حیث رعایت تشریفات بررسی می‌کند
*	قاضی دادخواست و احضاریه را می‌پذیرد: قاضی، پس از احراز رعایت تشریفات رسمی، احضاریه و دادخواست خواهان را می‌پذیرد
*	ارسال احضاریه و دادخواست: دادگاه یا مأمور ابلاغ، از جمله مأمور ابلاغ بخش خصوصی، احضاریه و دادخواست را برای خوانده ارسال می‌کنند
۵	اولین اقدام برای ابلاغ حضوری: در اغلب مواقع دادخواست و احضاریه در مراجعه اول به صورت حضوری به خوانده تحویل می‌شود

1. Doing Business: Economy Profile: Germany, 2013, op. cit., pp. 92-4.

مرحله	توضیحات
*	درخواست تأمین خواسته: خواهان یک درخواست کتبی برای توقیف اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه تسلیم می‌کند (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
*	اتخاذ تصمیم درخصوص تأمین خواسته: قاضی درخصوص پذیرش یا رد درخواست توقیف اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه تصمیم‌گیری و آن را به خواهان و خوانده ابلاغ می‌کند. در این مرحله، قاضی ممکن است از خواهان وثیقه یا تضامینی را برای تضمین منافع خوانده مطالبه کند
۶	توقیف اموال پیش از برگزاری دادگاه (تأمین خواسته): اموال خوانده پیش از برگزاری دادگاه توقیف می‌شود. توقیف می‌تواند به شکل فیزیکی و یا از طریق ثبت، فهرست برداری، بدهکار کردن و یا جداسازی اموال انجام شود (به فرض شماره ۵ مراجعه کنید)
۷	جلسه رسیدگی به تأمین خواسته: جلسه رسیدگی تشکیل می‌شود تا تصمیم‌گیری شود آیا اموال خوانده را می‌توان قبل از جلسه دادرسی توقیف کرد یا خیر. این مرحله ممکن است مستلزم ارائه احضاریه و درخواست جداگانه باشد
رسیدگی و صدور رأی	
۸	ثبت دفاعیات خوانده یا پاسخ او به ادعای خواهان: خوانده یک لایحه کتبی ارائه می‌کند که مشتمل بر دفاع یا پاسخ او به ماهیت دعوی است. پاسخ کتبی خوانده ممکن است شامل شهادت شهود، نظریات کارشناسی، اسنادی که خوانده به‌عنوان دلایل ارائه می‌کند و توضیحات حقوقی باشد
۹	تعیین مهلت برای خواهان به‌منظور پاسخ به دفاعیات یا پاسخ‌های خوانده: قاضی جهت پاسخ به خوانده دعوی مهلتی را برای پاسخ و دفاعیات خواهان مقرر می‌کند
۱۰	پاسخ مکتوب خواهان به دفاعیات یا پاسخ خوانده: خواهان جهت پاسخ به دفاعیه اظهارات خوانده لایحه‌ای تنظیم می‌کند. پاسخ خواهان می‌تواند شامل شهادت شهود یا اظهارات یک کارشناس (به‌عنوان دلیل) باشد
۱۱	ثبت لایحه (دفاعیه): خواهان و خوانده لوایح و اظهارات مکتوب خود را ثبت می‌کنند. سپس، نسخه‌ای از آن را برای طرف دیگر ارسال می‌کنند. لوایح ممکن است اظهارات شهود یا کارشناس را دربرگیرد
۱۲	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد تا فرصتی جهت ارائه دفاعیه کتبی فراهم آید
*	تعیین کارشناس مستقل از سوی دادگاه: قاضی، حسب درخواست طرفین یا تشخیص خود، کارشناس مستقلی را تعیین می‌کند تا درخصوص کیفیت کالاهایی که خواهان به خوانده تحویل داده است اظهار نظر کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
۱۳	ابلاغ تعیین کارشناس مستقل: دادگاه تعیین کارشناس را به طرفین ابلاغ می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	ابلاغ نظر کارشناس: کارشناس مستقل منصوب دادگاه نظریه کارشناسی خود را به دادگاه ارائه می‌کند (به فرض شماره ۶-ب از این پرونده مراجعه کنید)
*	تعیین تاریخ جلسه سازش: قاضی تاریخی را برای رسیدگی به موضوع و میانجیگری بین طرفین تعیین می‌کند. تاریخ این جلسه، که گاه «جلسه قبل از رسیدگی» نامیده می‌شود، به طرفین ابلاغ می‌شود
*	تعیین تاریخ جلسه استماع یا رسیدگی: قاضی تاریخ استماع اظهارات یا رسیدگی را مشخص می‌کند

مرحله	توضیحات
۱۴	احضار شهود (کارشناس): دادگاه (کارشناس) شهود را برای استماع اظهارات شفاهی یا رسیدگی احضار می‌کند (مراجعه کنید به فرض ۶-الف)
۱۵	استماع اظهارات (امری شایع در حقوق مدنی): طرفین در دادگاه پیرامون ماهیت دعوی بحث می‌کنند. ممکن است اظهارات شهود و کارشناس نیز استماع و از آنها پرسش شود
۱۶	تعویق (جلسه دادگاه): روند رسیدگی دادگاه به درخواست یکی از طرفین یا هر دوی آنها به تعویق می‌افتد تا فرصتی جهت ارائه دفاعیه کتبی فراهم آید
۱۷	تاریخ حکم: قاضی تاریخ ابلاغ رأی را مشخص می‌کند
۱۸	اعلام رأی در دادگاه: رأی در جلسه استماع به طرفین اعلام می‌شود
۱۹	نوشتن رأی: قاضی رأی را مکتوب می‌کند
۲۰	ثبوت رأی: کارمند دادگاه، پس از دریافت رأی مکتوب، آن را ثبت می‌کند
۲۱	دریافت نسخه‌ای از حکم کتبی توسط خواهان: خواهان نسخه‌ای از حکم کتبی را دریافت می‌کند
۲۲	ابلاغ حکم دادگاه به خوانده: خواهان یا دادگاه به صورت رسمی حکم را به خوانده ابلاغ می‌کنند. زمان تجدیدنظرخواهی از تاریخ ابلاغ رسمی حکم به خوانده آغاز می‌شود
۲۳	مهلت تجدیدنظرخواهی: براساس قانون، خوانده می‌تواند در مهلت مقرر در قانون از حکم صادره تجدیدنظرخواهی کند. خواهان می‌تواند تجدیدنظرخواهی نکند. حکم در روزی که مهلت تجدیدنظرخواهی به پایان می‌رسد نهایی می‌شود
۲۴	استرداد هزینه‌های دادرسی خواهان از سوی خوانده: به موجب حکم دادگاه، خوانده ملزم به پرداخت هزینه‌هایی می‌شود که خواهان در ابتدا بابت دادرسی پرداخت کرده است، زیرا رأی به ضرر خوانده صادر شده است
	اجرای حکم
*	خواهان وکیل معرفی می‌کند: خواهان وکیلی معرفی می‌کند تا حکم را اجرا کند یا در اثنای اجرای حکم خواهان را همراهی کند
۲۵	مراجعه به مأمور اجرای حکم دادگاه یا مأمور اجرا (در بخش خصوصی) برای اجرای حکم: برای اجرای حکم، خواهان به مأمور اجرای دادگاه، مانند مأمور اجرای حکم دادگاه، کلانتری یا مأمور اجرای بخش خصوصی، مراجعه می‌کند
*	درخواست صدور اجرای حکم توسط خواهان: خواهان از دادگاه تقاضای صدور دستور اجرای حکم را می‌نماید («مهر تأیید» بر حکم)
۲۶	پیش‌پرداخت هزینه اجرای حکم توسط خواهان: خواهان هزینه‌های مربوط به اجرای حکم را پرداخت خواهد کرد
*	تحویل دستور اجرا: دستور اجرای صادره از دادگاه به مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) تحویل می‌شود
۲۷	درخواست تمکین داوطلبانه از حکم: خواهان، مأمور اجرای دادگاه یا مأمور اجرای (بخش خصوصی) از خوانده درخواست می‌کنند به صورت داوطلبانه از حکم تبعیت کند و به خوانده برای آخرین بار فرصت تمکین داوطلبانه از حکم را می‌دهند

مرحله	توضیحات
۲۸	شناسایی اموال خوانده جهت توقیف توسط کارمند دادگاه یا خوانده: قاضی، مأمور اجرای احکام، مأمور اجرای احکام (بخش خصوصی) یا خود خوانده اموال منقول خوانده را جهت توقیف شناسایی می‌کنند
۲۹	توقیف اموال: اموال منقول خوانده توقیف می‌شوند (به شکل فیزیکی یا از طریق ثبت، فهرست برداری یا جداسازی اموال)
۳۰	اختلافات مربوط به اجرای احکام در دادگاه: در صورتی که خوانده به بعضی جهات اجرای حکم اعتراض داشته باشد، اجرای حکم به تأخیر می‌افتد
۳۱	فروش از طریق مزایده: اموال منقول خوانده را در مزایده می‌فروشند
۳۲	استرداد هزینه‌هایی که خواهان برای اجرا پرداخت کرده است: خوانده هزینه‌هایی را که خواهان ابتدا برای اجرا پرداخت کرده است مسترد می‌کند

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

هریک از کشورها با توجه به پیشینه و اقتضائات داخلی خود، رویه و راهکاری را برای بهبود محیط کسب‌وکار از رهگذر بهبود نماگر اجرای قراردادهای اعمال کرده است. نماگر اجرای قراردادهای، که شامل هزینه، زمان و تشریفات دادرسی می‌شود، نقش مهمی در بهبود محیط کسب‌وکار دارد و به همین دلیل، شاهد بیشترین اصلاحات در این نماگر هستیم. به‌ویژه که آثار این اصلاحات در کوتاه‌مدت نمایان می‌شوند. با توجه به جداول ارائه شده، به‌عنوانی اشاره می‌کنیم که نقاط تفاوت در تشریفات رسیدگی کشورهای مختلف هستند و به تفاوت در زمان و هزینه دادرسی می‌انجامند.

جدول ۱۶. تفاوت‌های رویه‌ای از مرحله ثبت دادخواست تا صدور رأی در کشورهای مورد بررسی

گرفتن وکیل	پیش از ثبت دادخواست
ثبت دادخواست	پس از ثبت دادخواست تا پس از ابلاغ
بررسی دادخواست توسط دادگاه، پذیرش آن و صدور دستور ابلاغ	
ارائه حضوری احضاریه و دادخواست به مأموران ابلاغ جهت ابلاغ به خوانده	
ابلاغ حضوری و اخذ گواهی ابلاغ	تأمین خواسته
اخذ وثیقه از خواهان جهت تضمین اموال توقیف شده	
گزارش تأمین خواسته	
محافظت از اموال موضوع تأمین خواسته	
صورتجلسه توقیف اموال	
جلسه رسیدگی به تأمین خواسته	رسیدگی و صدور رأی
ثبت ایرادهای ماهوی خوانده	
پاسخ خواهان به ایرادهای ماهوی	
تعیین مهلت برای خواهان به منظور پاسخ به دفاعیات یا پاسخ‌های خوانده	
ثبت لایحه (دفاعیه)	
تعیین موضوعات	
تعیین تاریخ برای جلسه سازش	
جلسه سازش	
استماع مقدماتی با هدف تدارک استماع اظهارات شفاهی	
فهرست (کارشناس) شاهد	
ابلاغ به (کارشناس) شاهد	
تعویق (جلسه دادگاه)	مقدمات صدور حکم
درخواست خاتمه زمان ارائه اسناد	
خاتمه زمان ارائه اسناد	
استدلال‌های نهایی	استرداد هزینه‌ها
استرداد هزینه‌های دادرسی خواهان از سوی خوانده	
جز در نظام حقوقی لوکزامبورگ، در سایر نظام‌های حقوقی، این مرحله پیش از اجرای حکم است	

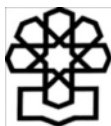

جدول ۱۷. تفاوت‌های رویه‌ای در مرحله اجرای حکم در کشورهای مورد بررسی

خواهان وکیل معرفی می‌کند	پیش از صدور دستور اجرای حکم
پیش‌پرداخت هزینه اجرای حکم توسط خواهان	صدور دستور اجرای حکم
انضمام دستور اجرا به حکم	
درخواست تمکین داوطلبانه از حکم	پیش از شناسایی اموال
گزارش از نحوه اجرای توقیف	بین توقیف اموال و فراخوان مزایده
ارزشگذاری یا ارزیابی اموال منقول توقیف شده	
فراخوان مزایده عمومی	
اختلافات مربوط به اجرای احکام در دادگاه	
توزیع عواید (براساس قواعد اولویت)	پس از برگزاری مزایده
استرداد هزینه‌های اجرا	

منابع و مأخذ

به صورت پاورقی در گزارش قید شده‌اند.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۲۳۵

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: عملکرد کشورهای موفق در بهبود رتبه نماگر اجرای قراردادهای در گزارش «انجام کسب‌وکار» بانک جهانی

نام گروه: مطالعات محیط کسب‌وکار

تهیه و تدوین: فائزه عامری

ناظران علمی: فرید قادری، احمد مرکزالمیری

متقاضی: رضا عبداللهی (عضو کمیسیون برنامه و بودجه و محاسبات)

ویراستار تخصصی: مریم احمدیان

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. اجرای قراردادهای

۲. محیط کسب‌وکار

۳. انجام کسب‌وکار

۴. بانک جهانی

۵. حقوق و اقتصاد

۶. نظام قضایی

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۷/۱۳